

KULTUURIMINISTEERIUM

Hr. Jüri Kõrge
Riigikontroll

Teie 25.07.2005 nr OSIII-2-5/05/1192

Meie 12.08.2005 nr 10.2-17/ 3689

Kontrollaruande eelnõu

Esitame Teile Kultuuriministeeriumi seisukohad kontrollaruande eelnõule "Kultuuriministeeriumi valitsemisala raamatupidamise korraldus ja tehingute seaduslikkus 2004.aastal".

Kultuuriministeeriumi valitsemisala raamatupidamise aastaaruandesse on konsolideeritud lisaks Kultuuriministeeriumile kui üksikasutusele valitsemisala 28 riigiasutuse 2004.aasta raamatupidamise andmed. Eelnõus on ekslikult märgitud 26 asutust.

2004. a hallatavate riigiasutuste loetelust puuduvad Rakvere Teater, Eesti Riiklik Vene Draamateater ja Eesti Olümpia Õppetreeningkeskus Tehvandi. Nende tegevus lõpetati alles 28.02.2005.a.

Eelnõu punkt 1.1. Raamatupidamisarvestuse korraldus

Kultuuriministeeriumi valitsemisala raamatupidamise sise-eeskiri on hetkel koostamisel ja loodame kinnitada hiljemalt oktoobris 2005.a. Hilinemise põhjusteks olid segadused uutele arvestuspõhimõtetele üleminekul seoses uue riigi raamatupidamise üldeeskirja kehtestamisega ja sellest tuleneva suurenenud töökoormusega.

Koos raamatupidamise sise-eeskirjaga kehtestame sularahakassa eeskirja.

Museaalide arvestamise kord.

Muuseumid on lähtunud museaalide üle arvestuse pidamisel Muuseumiseadusest ja kultuuriministri 27.07.1998.a. määrusest nr 23 "Museaalide arvelevõtmise ja säilitamise kord". Muuseumiseaduse § 18 sätestab, et museaalide üle ei peeta rahalist arvestust. Vajadusel hinnatakse museaali erilise huvi alusel mis põhineb museaali iseärasustel, arvestamata selle kasulikkust ning § 14 kohaselt ei või muuseumikogusse kuuluvaid museaale võõrandada ega anda tagatiseks. Muuseumi kogud on arvel tervikuna (st ühe koguna)riigivararegistris.

Muuseumi kogude täienemine toimub erineval viisil – annetustena, ostudena, leidvarana (arheoloogilised kaevamised) jmt.

Osadel museaalide liikidel (kunst, etnograafia jmt) on välja kujunenud turg ja selle poolt määratletud turuhind, osadel museaalidel see puudub (arheoloogilised leiud), mistõttu on nimetatud museaalide väärtuse määramine komplitseeritud.

Suur-Karja 23
15076 TALLINN
Reg. kood: 70000941

tel. 628 2250
faks 628 2200
e-mail: min@kul.ee

a/a 10052003507001
Eesti Ühispank
kood 401

Lisaks sätestab Rahvusvaheline muuseumi eetikakoodeks, et muuseumid tohivad anda kunstiteostele ja antiikväärtusega esemetele ainult kultuuri- ja kunstiväärtuslikku hinnangut. Rahalist hindamist ei tehta ei muuseumikogudes olevatele ega ka ekspertiisi toodud eravalduses olevatele kunstiteostele ja antiikesemetele.

Annetustena ja leidudena saadud museaalide hariliku väärtuse (turuväärtuse) määramine on väga kulukas (peaks kasutama turul tegutsevaid oksjonimaju ja antikvaare, kus hindamise maksumus sõltub esemete väärtusest). Museaalidele on võimalik, lähtuvalt kindlast rakenduseesmärgist (nt kindlustamine riigist väljaviimiseks näitusele), määrata nende väärtus. Tuleb silmas pida, et ka sel juhul ei lähtuta turuhinnast vaid konkreetse museaali võimalike kahjustuste likvideermise kuludest.

Arvestades ülaltoodut, on muuseumi kogude üle rahalise arvestuse pidamine takistatud "Riigi raamatupidamise üldeeskirjas" nõutud korras.

Kultuuriministeerium juhtis sellele probleemile tähelepanu lähtuvalt Riigikontrolli poolt 2003. aastal läbiviidud Kunstimuuseumi auditi käigus tehtud märkustest ja tegi Rahandusministeeriumile omapoolse ettepaneku vastuolude lahendamiseks (Kultuuriministeeriumi 28.11.2003.a. kiri nr 5.2-1/4604), täiendades Raamatupidamisseaduse § 3 punktis 1 toodud vara mõistet järgmiselt:

"1) vara- raamatupidamiskohustuslasele kuuluv rahaliselt hinnatav asi või õigus (välja arvatud museaal Muuseumiseaduse tähenduses". Nimelt oli Kultuuriministeerium seisukohal, et Muuseumiseadus on eriseadus Raamatupidamisseaduse suhtes ning seetõttu peaks museaalide arvestuse osas ka nii Raamatupidamisseaduses kui ka Riigi raamatupidamise üldeeskirjas olema tehtud erand, lähtudes ülaltoodud erisustest.

Museaalide ost kui investeering.

Ostude osakaal on kogude täiendamisel suhteliselt väike. Igal aastal näeb Kultuuriministeerium haldusala muuseumidele ette museaalide ostuks 2,0 miljonit krooni, millele muuseumid lisavad vajadusel omateenitud vahendeid või taotleavad lisavahendeid Kultuurikapitalist jt fondidest ning sponsoritelt. Vahendeid eraldatakse majanduskulude artikli 5523 konto 552300 "Teavikud ja kunstiesemed" all.

Kuna rahalist arvestust museaalide üle ei peeta, siis on käsitletud museaalide soetamist põhitegevuskuluna, mitte põhivara soetamisena.

Museaalide ostmine ei ole ette prognoositav nagu hoone remont või vara soetamine, see sõltub siiski juhusest ja turu pakkumisest. Muuseumidel ei ole eesmärk osta kokku turult kõik (rahaliselt) väärtuslik aines, vaid lähtutakse siiski kogude komplekteerimise terviklikkusest ja esemete kultuuriloolistest väärtustest. Huvipakkuvate museaalide puudumisel on muuseumidel üksikjuhtudel olnud võimalus kasutada vahendeid ka museaalide restaureerimiseks ja muudeks museaalide säilimist parendavateks tegevusteks.

Museaalide inventuurid.

Museaalide inventuuride läbiviimist reguleerib ülalpool märgitud kultuuriministri 27.07.1998.a. määruse nr 23 "Museaalide arvelevõtmise ja säilitamise kord".

Museaalide inventuuride läbiviimine on tagatud vastavalt ülaltoodud määrusele - üks kord viie aasta jooksul. Museaalide iga-aastane inventuur on nende suure hulga tõttu võimatu ja kulukas. Museaalide liikumine hoidlatest välja (näitustele, teistesse muuseumidesse, uurijatele jne) ja tagasi dokumenteeritakse vastavalt määruks kehtestatud korrale. See tagab hoidlatest väljaspool asuvate museaalide üle jooksva järelvalve. Määrus kehtestab ka hoidlates olevate museaalide säilitamise, valvamise ja kasutamise korra. Kui arvestataks Kultuuriministeeriumi ettepanekut ja oleks võimalik tõlgendada Muuseumiseadust kui eriseadust Raamatupidamisseaduse suhtes (või teha

viimasesse muudatus), ei oleks vajalik ka Riigi raamatupidamise üldeeskirja muutmine Riigikontrolli tehtud ettepaneku kohaselt.

Eelnõu punkt 1.2.1. Tulud riigilõivudest

Ringhäälingulubade aastamaksu tõstame 2005.aastal õiguste müügi kontole. Samas leiame, et aruande seisukohalt ei ole tegemist olulise veaga, sest nii riigilõivud kui õiguste müük kuuluvad kontogruppi 32 "Kaupade ja teenuste müük".

2004. aastal pidasime riigilõivude arvestust tõepoolest kassapõhiselt. Leiame, et rikkumine ei olnud väga suur, sest riigi raamatupidamise üldeeskirja §21 lõige 5 lubab lõivutulu võtta arvele kassapõhiselt kuni nõuetekohase programmi juurutamiseni. 2005.a alguses läksime üle riigilõivude tekkepõhisele arvestusele.

Eelnõu punkt 1.2.2. Tulu tasulistest ringhäälingulubadest

Ringhäälinguseaduse muutmine ei ole vajalik, kuna selle § 43⁵ võimaldab ringhäälinguseaduse nõuete rikkumise eest (milleks on muuhulgas ka ringhäälinguloo tasu maksmisel tähtjast mittekinnipidamine) määrata rahatrahvi kuni 40 000 krooni.

Samas tõhustame kontrolli summade laekumise üle ja teavitame hilinejaid.

Eelnõu punkt 2.2. Finantsinvesteeringud

AS Sakala Keskus likvideerimise algatamist on pooldanud ka Rahandusministeerium Kultuuriministeerium on samuti nõustunud, et alustatakse aktsiaseltsi likvideerimist, kuid peab seda otstarbekaks pärast äriühingu poolt sõlmitud hoonestusõiguse seadmise lepingus ettenähtud kultuurikeskuse valmimist. Nimetatud seisukoht sisaldub ka Vabariigi Valitsuse 30.06.2005.a. istungil käsitletud riigi osalusega äriühingute, sihtasutuste ja mittetulundusühingute täpsustatud koondaruandes 2003. aasta kohta.

Eelnõu punkt 2.3. Eraldised kultuurile

Aruannete kogumise ja kontrollimise protseduurid on kinnitatud kultuuriministri 12.01.2005.a käskkirjaga nr 9.

Eelnõu punkt 2.3.1. Toetused erateatritele ning teatrialastele üritustele ja programmidele

Etendusasutuse seaduse §16, lõige 1 "Toetus määratakse etenduse või kontserdi külastaja toetusena. Sellega hüvitatakse etendusasutusele külastaja teenindamise tegeliku kulu ja arvestusliku piletihinna vahe. Toetuse määramise alus on Kultuuriministeeriumi poolt tellitav külastajate arv ja uute lavastuste või kontserdikavade arv ning nende teenindamiseks tehtavad kulutused, mis tulenevad töötajate tasustamisest ja vara haldamisest."

Kultuuriministeerium on vastavalt seadusele taganud toetuste eraldamisega töötajate töö tasustamise, katnud osaliselt majanduskulud ja seeläbi teinud võimalikuks kättesaadava piletihinna. Praegu on see keskmiselt 120-140 krooni tavaetendusel. Juhul kui töötasu tuleks katta ilma riigi toetuseta, ulatuks pileti müügihind 400 kroonini.

Toetuse andmisel sõlmitakse teatriga kokkulepe uuslavastuste arvu suhtes. Kokkuleppele lisandub kavandata uuslavastuste loetelu, mille põhjal saab teatritoetuste komisjon teha järeldusi sisulise külje ja rahvakultuurilise olulisuse kohta. Just siit saab välja lugeda erinevuse Von Krahli Teatri ja Salong-Teatri toetuste vahel. Von Krahli Teater on ennast tõestanud Eestit üledukalt välisfestivalidel esindades.

Publiku arv on oluline ja ministeeriumi kohustus on luua tingimused publiku teenindamiseks. Arvame, et seadusega siin vastuolu ei ole.

Eelnõu punkt 2.3.2. Väärtfilmide alternatiivlevi, filmiürituste ja rahvusvaheliste koostööfilmide tootmise toetused

Kultuuriministeeriumi kino ja videolevi ning filmiürituste toetusi eraldatakse väärt-, laste- ja noortefilmide levitamiseks ja filmiürituste läbiviimiseks. Toetuste eraldamiseks on kehtestatud toetuste eraldamise kord (lisa 1 kultuuriministri 15.02.2005.a käskkirjale nr 52). See kord sätestab, et toetust kuni 70 % kogu projekti üldeelarvest saab eraldada mitterahvusliku (väljaspool Eestit toodetud) väärtfilmi leviks Eesti kinodes.

OÜ F-7 poolt esitatud taotlusele (esitatud 26.01.2004.a) see nõue aga ei laiene, sest toetust taotleti rahvusliku mängufilmi "Somnambuul" rahvusvahelise lisakoopia valmistamiseks, eesmärgiga osaleda rahvusvahelistes filmifestivalide konkurssprogrammides Göteborgis, Dublinis ja Berliini filmifestivali raames toimuval filmiturul. Toetuste eraldamise komisjon menetles seda projekti kui osalemist filmiüritustel ja pidas vajalikuks eraldada toetust 80 000 krooni (komisjoni protokoll 27.01.2004.a).

Väärtfilmide alternatiivlevi.

Eesti filmilevis valitseb monopol, mis on iseloomulik avatud majandusega väikeriikide kinosektoritele, kus puuduvad tugevad rahvuslikud tegijad ja avaliku sektori toetus.

Kinoturu teatav monopoliseeritus, eriti USA megastuudiotel põhinevate transnatsionaalsete korporatsioonide poolt, on Euroopa kinoturgudele tavanähtus. Nende valitseva seisundi piiramiseks kasutatakse rikkalikku instrumentaariumit: seaduste, kvootide, maksude jms. näol.

Eestis filmileviga tegeleva firma MPDE turupositsioon on ülitugev, selle tegevusel on püsinud ning püsib ka täna suurem osa Eesti kinoturust. Ülalloetletud meetmete rakendamine meil on antud hetkel küsitav, sest need on oma iseloomult piiravad ning nende abil pole võimalik soodustada konkurentsi olukorras, kus konkurendid puuduvad. Tulemusena on filmiprogramm tasakaalustamata, puuduvad Euroopa ja teiste riikide filmid, väärtfilmidest rääkimata. Kinodel puudub võimalus valida repertuaari.

Kinolevi üldiseks parandamiseks eraldab Kultuuriministeerium väärt-, laste- ja noortefilmide kinolevi toetusi, eesmärgiga tasakaalustada ja mitmekesistada Eesti kinode repertuaari, tagamaks Eesti vaatajaile juurdepääsu erinevate riikide ja rahvaste filmikunsti tippteostele ning aidata väikelevitajatel maandada majanduslikke riske, mis on seotud kõrgemate kunstiliste kriteeriumite järgi valmistatud filmide levitamisel. Sarnaseid toetusmehhanisme kasutavad Euroopas ka teised riigid ning Euroopa Liidu programmis MEDIA PLUS on eraldi toetusliik euroopa filmide levitamiseks.

Äriühingud Amarton Filmide OÜ ja Cinema Nouveau OÜ said 2004. aastal Kultuuriministeeriumilt kinolevitoetust ja eraldatud toetuste eest toodi ka eesti kinodesse taotlustes nimetatud filmid. Kahjuks ei olnud võimalik aktsepteerida toetuse kasutamise aruandeid ning sellega seoses ei ole Kultuuriministeeriumi levikomisjon menetlenud ka eelpool nimetatud äriettevõtete 2005. aasta taotlusi.

Estinfilm OÜ on esitanud kõik 2004. aastal eraldatud toetuse kasutamise aruanded ja Kultuuriministeerium on neid aktsepteerinud. Mängufilmide "Salakired" ja "Tagavaraosad" publikumenu jäi tagasihoidlikuks, kuid see fakt ei vähenda nimetatud filmide väärtust ja vajalikkust üldises kinoleviprogrammis. Mõlemad filmid said positiivselt kajastatud ka eesti ajakirjanduses. Lisaks traditsioonilisele kinolevile olid need filmid ka erinevate filmiürituste programmides (Põlva filmipäevad, Narva filmipäevad jne.).

BDG FILM OÜ poolt 10.06.2004.a esitatud taotlused mängufilmide "Zatoichi", "Väike Susie", "Halb kasvatus" kinolevi toetuseks ei ole vormistatud korrektset, kuid sisaldavad komisjoni tööks ja toetusotsuse langetamiseks vajalikku informatsiooni: projekti üldmaksumust, toetuse kasutamise eesmärki, omafinantseeringut, filmi litsentsilepingut, planeeritud meediakampaania kirjeldust, kinoleviplani.

OÜ Sigade Revolutsioonile eraldati toetust mängufilmi "Sigade revolutsioon" rahvusvaheliseks kaastootmiseks ja toetuse kasutamise aruande esitamise tähtaeg oli 20.01.2005.a, kuid kahjuks ei ole seda Kultuuriministeeriumile esitatud. Ministeerium nõuab OÜ Sigade Revolutsioonilt toetuse kasutamise aruannet hiljemalt 15.09.2005.a ning vajadusel on valmis rakendama seadusest tulenevaid sanktsioone.

Eelnõu punkt 2.3.4. Toetused mõisakoolimajadele

Lisa 1 ehk projekti tulude-kulude aruanne oli kõigil juhtudel esitatud. Kultuuriministeerium ei ole nõudnud mõisakoolide puhul väga põhjalikke sisulisi aruandeid, kuna tegemist on riiklike kultuurimälestistega, milles tööde teostamise kohta peavad nad kindlasti üksikasjalikult aru andma ka Muinsuskaitseametile. Nimetatud aruanded kujutavad endast väga mahukaid dokumendipakke, mille dubleerimise järele ei näe me vajadust. Lisaks sellele teostab ehituslikku järelevalvet ning esitab mõisakoolide riikliku programmi juhtkomiteele sellekohase koondaruande Muinsuskaitseameti peainspektor Jaan Vali.

Vastavalt Riigikontrolli ettepanekule saatsime 26.07.2005.a välja e-kirjad 11-le toetust saanud mõisakoolile, kelle aruanded vajasisid mõnes osas täiendamist, kuid me ei pidanud vajalikuks nõuda taolist detailset aruannet nagu kontrolliaruandes positiivse näitena välja toodud Viru-Nigula Vallavalitsuse poolt esitatud aruanne.

Mooste Vallavalitsusele eraldatud toetuse puhul oli tegemist ühe osaga suuremast projektist, kus OÜ ARS Metallitöö teostas spetsiifilisi metallitöid OÜ ARC Projekt projekti alusel ning tööde ettevõtjaks oli AS Kurmik – mõlemal on vajalikud tegevusload olemas.

Eesti Mõisakoolide Ühendusega ei ole sõlmitud lepingumuudatust, kuna 2004. aastal sõlmiti lepinguid veel vana vormi järgi, mille kohaselt tuli esitada vahearuanne 20.01.2005.a ning toetust võis kasutada kuni projekti reaalse lõppemiseni. Kõnealune projekt lõppes 2005. aasta juulis, lõpparuande on Eesti Mõisakoolide Ühendus lubanud saata hiljemalt 15.08.2005.a.

Eelnõu punkt 2.3.5. Toetused mittetulundusühingutele

Lisaks aastaaruandele on Eesti Instituut esitanud ka toetuse kasutamise aruande lisana nõutava tulude-kulude aruande. Vastava aruande esitasime Riigikontrollile elektroonselt 07.07.2005.a. Andmetes on ära toodud Eesti Instituudi tulude ja kulude jaotus nii koondina kui ka filiaalide lõikes. Kuna aruande esitamise tähtaeg oli samaaegne aasta eelarve esitamisega, siis aktsepteeris ministeerium nende andmete esitamist samal blanketil, saades ühtlasi ka parema ülevaate tulude kulude dünaamikast kahe aasta võrdluseks.

Eelnõu punkt 3.1. Välisaudiitorite järeldusotsused

Eesti Tarbekunsti- ja Disainimuuseum ning Eesti Vabaõhumuuseum kuuluvad Kultuuriministeeriumi 2004. a konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koosseisu. 2004.aasta tegevuskavade täitmise vormikohase aruande esitas Kultuuriministeerium muuseumide kohta koondina (riigieelarve seaduses ptk. 16.Muuseumid), mille koostas ministeeriumi

muuseumiõunik. Kõik aruande koosseisu kuuluvad muuseumid esitasid oma 2004.a. tegevusaruanded muuseumiõunikule tema poolt esitatud vormi kohaselt.

Eelnõu punkt 3.2. Siseaudiitorite hinnangud

Lavastus on protsess, mille tulemusena saab valminud lavastust etendada, st toimub etendus. Lavastuskulude kohta peavad kõik teatrid arvestust ja viivad välja tegelikud kulud. Igaõhtuse etenduse kohta eraldi kulusid kokku ei võeta, sest on praktiliselt võimatu jagada näiteks üldhalduskulusid ühele etendusele.

Kultuuriministeeriumi siseauditi eest vastutav isik andis oma hinnangu ministeeriumile koos valitsemisalaga ehk ministeeriumile kui konsolideerimisüksusele mitte kui üksikasutusele. Eitava hinnangu andmise aluseks olevad märkused ja riskihinnangud on seotud haldusala asutustega. Kultuuriministeeriumile kui üksikasutusele olulisi märkusi ei olnud.

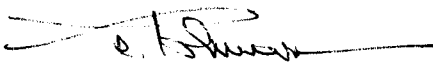
Siseauditi eest vastutav isik ei auditeerinud 2004. aasta majandusaasta aruande tegevusaruande osa ministeeriumis ega ka haldusala asutustes. Selleks puudus vajalik aja- ja inimressurss.

Välisaudiitorite järeldotsustes ja siseaudiitorite hinnangutes väljatoodud puuduste likvideerimiseks on ministeeriumi haldusalas algatatud vastavaid tegevusi.

Eelnõu punkt 4. Riigikontrolli poolt 2004. aastal ministeeriumile tehtud ettepanekute kohta

Tõepoolest määras Vabariigi Valitsus Osaühingu Eesti Näitemänguagentuur osade valitseja alles 2005. aastal. Samas alustas Kultuuriministeerium kohe vajalikke toiminguid, kui oli selgunud, et riigi osalus nimetatud äriühingus oli ebaõigesti kajastatud. Paraku oli tegemist äriühinguga, milles riigi kõrval oli osanikuna ka Tallinna linn ning selleks, et korrastada vajalikud dokumendid oli vajalik ka Tallinna linna vastavate organite otsuseid. Mõistagi eelneb sellistele otsustele aeganõudev kohustuslik protseduur. Seetõttu ei olnud võimalik vajalikke toiminguid kiiremini läbi viia.

Lugupidamisega

Raivo Palmaru
Minister